

ԱՄՍՈՒԱՅ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

Կ. ՊՕԼՍԻ ՊԱՏՐԻԱՐԺԱԿԱՆ ՆՈՐ ՏԵՂԱՊԱՀԻ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պօլսից մեզ հաղորդում են, որ սուլթանը իրադէ է հրատարակել, որով Վեհ. Իզմիրլեանին արձակում է տաճկաց հպատակութիւնից և այդ մասին արդէն հաղորդուած է ոռու կառավարութեան. այդ հանգամանքից դատելով՝ կարելի է այս օրերս սպասել կաթողիկոսական հաստատութեան լուրին Պ. Բուրգից:

Բայց այն՝ ինչ որ նշանակալից է և հետաքրքրական, այդ՝ Իզմիրլեանի փոխարէն, որ արդէն ըստ օրինաց արձակուած է համարւում պատրիարքական պաշտօնից, պատրիարքական նոր տեղապահի ընտրութիւնն է:

Յայտնի է, որ տաճկահայ պատգամաւորները Պօլսից ճանապարհ ընկնելով դէպի Կովկաս՝ Սև ծովի վերայ լողացող շոգենաւի վերայ որոշեցին Իզմիրլեան սրբազանի հետ կաթողիկոսական երկրորդ թեկնածու ընտրել Զմիւռնիայի առաջնորդ Նդիշէ եպս. Դուրեանին և հասնելով Էջմիածին ոչ մի արգելքի առաջ կանգ չառան իրանց այդ որոշումը ի կատար ածելու և ոչ միայն Դուրեան սրբազանին երկրորդ ընտրեցին, այլ և Թիֆլիզի շատ և շատ շրջաններում յայտարարեցին, որ իրանց վերջնական որոշումն է, երկու ընտրեալներից երբ մէկը հաստատուի կաթողիկոս, միւսը անշուշտ պատրիարք լինի Պօլիս, որպէս երկու անդուգական անձեր—«մէկը հոս կաթողիկոս, միւսը հոն պատրիարք»:

Իրաւունք ունէր ուրեմն ազգը սպասել, որ Ամեն. Իզմիրլեանի պատրիարքութիւնից դուրս գալուց յետ՝ Տաճկահայերը առանց դանդաղելու իրանց ամբողջական քուէները պիտի կենդրոնացնէին ս. Դուրեանի անուան վերայ և վերջնիս հռչակէին Կ. Պօլսի պատրիարք:

Բայց ի՞նչ արեց Տաճկահայ ժողովուրդը:

Կ. Պօլսի ազգային ժողովը, Ամեն. Իզմիրլեանի հեռանալուց անմիջապէս յետոյ նիստ գումարելով՝ պատրիարքական տեղապահ է ընտրում Բրուսայի առաջնորդ Յովհաննէս եպիսկոպոս

Արշարունուն, որ, ի դէպ ասել, խիստ արժանաւոր մի եկեղեցական է, և իրանց բուն ցոյցերով կաթողիկոսական ամենաարժանաւոր թեկնածու հռչակած Դուրեան սրբազանին զլացան նոյն իսկ քաղաքավարութեան համար առաջարկել հրաժարական ներկայացնել ընտրական ժողովին, այլ որևէ ողորմելի «ճ քուէով» սեւացրին նորան Համազգային ժողովում, արժանի չհամարելով նոյն իսկ պատրիարքութեան «տեղապահի» պաշտօնի համար:

Շատ տխուր խոհեր է տրամադրում տաճկահայոց այս վարմունքը՝ անհասարակ և այս հանգամանքը միանգամ ևս ընդգծում է «հոսնոս» բառի նշանակութիւնը, որ այնպէս սաղում է մեր տաճկահայ եղբայրներին:

ՄԱՅՐ ԱՌՈՒԻ ՉԱՐԱԲԱՏՏ ԶԵՄԱՐԱՆ

Ս. Էջմիածնի Հոգևոր ճեմարանի պատմութիւնը հայկական կեանքի դժբաղտ իրականութեան ամենահարազատ պատկերն է ներկայացնում: Կարծէք Էջմիածնի մթնոլորտը ամեն տարի մի դժբաղտ պատահար է ստեղծում հայկական այդ հաստատութեան զլխին, որ երբեմն վերջանում է ուսանողների մի խմբի հեռացուելով, իսկ երբեմն և աւելի յաճախ՝ տեսուչների և միշտ աւելի սրտացաւ տեսուչների արձակուելով:

Դժուար է ցոյց տալ մի որոշ ժամանակաշրջան, երբ խաղաղ և կանոնաւոր կեանքը ճեմարանում չխանգարուէր մի որևէ դաւադրութեամբ, նիւթուած այս կամ այն գործչի դէմ, որ անմըտութիւն էր ունեցել փոքր ինչ աւելի եռանդ ցոյց տալ իւր գործունէութեան մէջ և կամ կամակատար չլինել վանքի մէջ ոյժ ներկայացնող անհատների քմահաճոյքին:

Այս երևոյթը այնքան խիստ պարբերականութիւն է ստացել, որ զարմանալի կլինէր մեզ համար, եթէ ճեմարանի այժմեան կեանքը այլ պատկեր ներկայացնէր մեզ, քան ինչ որ սովոր ենք տեսնել:

Ուստի և մենք ամենևին չզարմացանք, երբ մեզ պատմեցին, որ ներկայումս զարմանալի հալածանք է սկսուել այժմեան տեսուչ Մինաս Բերբերեանի դէմ մինչև այն աստիճան, որ անգամ դիտաւորութիւն կայ կառավարութեան միջոցով խուկարկել և գտնել այն անձին, որ «Հայորդի» ստորագրութեամբ մի բրոշուրով հերքել է ճեմարանի մասին կատարած քննութեան հետեանքները և ո՛ր գիտէ գուցէ և երազել տպագրող տպարանին էլ դատի նիւթարկել...